

„LINDA“

tellimine 1900 aasta pääle.

Cesti perekonnlük-leht „Linda“ ilmub ka käesolewal 1900 aastal endisel eestawal üksford nädalis, raamatufunul, ühes luures poognas, piltidega ilustatud. **Pühade numbrid**, 3 forda aastas, on suuremad, ja dige rohkte piltidega.

Teimetujel on sellel aastal jällegi mitu algupäralist, tubli juttu meie rahvaeluft tagavarate murestetud. Rohke aasta algul ilmub üks pitem jutt Wilhelm Peterfensi julest, kes oma elimele jutuga juba lugejate ringfondades palju sõpru leidis. Näüd, kus langeeti en hatatud Cesti kirjandust piftade ümberpandud jutudega ülejutama, kus enam rõhku paberihulga, kui siju pääle pandafe, tahab „Linda“ just feda sõna meeles pidada: „Parem juutäis soolast, kui maotäis magedat.“ Iga hää alguspäraline jutt oma-rahwa elust, rikastab meie kirjandust enam, ja toob lastu rohket, kui kümme pifta „ruffijahu wersti“, mis ainult etüde leibistamijefes ja rahakorinujefes on ümberpandud. Ümberpandud juttudeft walib „Linda“ ainult neid walja, mis siju- ja waimuriftalt millegi täieba ja täijefe käimufe kallale ajunud ja lugejat kõige põnewufe sõrwal ta mõtlema harjutawad ja tema silmaringi laiendawad. Aasta algul ilmub nii lehe kammis romaan „Pühad dijad“, kus põnewalt neid wahesid ette toodafe, mis kirjutatud ja adu feta hõhe ja inimise jüdametunustufes juurduma elawa digu jufetundmufe wabel on. Armastajapaari waturikas laatus, kes oma isikliku armamise järele jumaliku- ja inimliku digufe majesteediga leffu- pöetawad, läheb siin waimuriftalt meie waimu ilma eest mõdda. Pääle nende juttude ilmub weel palju muid teiste seas, loetufe järele, ka Bertha v. Suttneri kuulus romaan „Sjariistad waha!“

Pääle selle ilmunud „Lindas“ õpeltel kirjateed teadufesft (nimelt uutest leibistest), **Kirustist**, **majapõamiefes** ja **rahwaste elust** Wiimjed on enamasti nii walitud, et nad selle rahwaga leffu puutunaw, kes praegusel ajal just üleilmilises rahwaste- wabelises elus midagi huwitust aratab. Näitufes olgu päättük: „Transwaalifda“, mis praegu ilmub. Et niifuguste kirjeldustega awailfude tegelaste pildid ligi käimad, siis selgitawad nad ka juurel mõddul päewa jündmufi ja en hädapäralisteks täendusteks leatustele, mis poliitilaled toowad. Nimelt toome kirjeldufe **Uuna-Euroopa** taluuregadedest, põhjanaba urimifereifidest, laubandufest enne ja nüüd, tähtjad ajaloolifed kirjeldufes ju. Weel tahame nimetada üht isäralist tähtjat kirjateed, mis 1900 aasta joekul ilmub: „Aastatuhandate tagaft“. Kirjutanud A. H. Sance, wõrdlewa keelteadufe professor Oksfordi ülikoolis. See üll on muinasleibidest piltidega kumistatud. Ora Univer kirjutas weel „Loomulifst lastekaswatusjefst“ kus hingeteadufest isäranis tahtmife-jõbu kaswatus ette toodafe. — Uuuletufi ja arwustufi toob „Linda“ rohkesti. Teatufi igast ifamaa nurgast ja ka wäljamaalt.

Raasandufes anname seina kalendri, ja aasta lõpul Sanderi „Cesti kirjandufe ajalo“ II. aud. Pele see weel mõimalist, siis ühe teife selle wõsärilife raamatu.

Palume siis kõiki neid, kes oma ematele kirjandufest laju peawad, meie raeket tööd rohete tellimiste läbi teetada ja seile läbi omale bariwat ja lübuft majasõpra teetada. Sünnis on maalritel, kes tahje lehte ei taha pidada, lehtesid nii tellida, et üks „Linda“, teine poliitilaled tellis ja siis wastaatiffu lugeda wahetawad. Iga wana lugeja saab lehe ilma hinnata, kui ta meile 5 uut juure murestef, kes ühes otje toimetufest lehe telliwad. Minewal aastal on feda mõniigi teinud.

„Linda“ hind on endine: Aastas päftiga 3 rbl., peoles aastas 160 kop., päftita aastas 250 kop., proles aastas 125 kop.

Ülma postirahata saab „Lindat“: Pärnus ja Pärnumaai kihelkonna-postidega, Wiljandis Leofefe ja Kemisti raamatuf. ning jällit maale kihel. postidega, Turjewi linnas ja maakonnas meie abifontorifst hra Sööti juurest, Tallinnas A. Leifi juures, Suure Resentranfifi nullifas nr. 158, Narwas Põderi ja Paapi, ja Nõmmel hra Reimanni juures.

Proowi numbrid seemijatele **hinnata**.

Palume wäga, tellimistega nüüd rutata, et leht kobe aasta algul taftatayata käima wõiks faada, ja hiitsemad talljad eimeestest numriteft ilma ei jääks, mis pahanduff mõlemal pool õhttate.

Auupärlifult

„Linda“ toimetuf.

Adrefs: Лифл. г. Черновъ. нъ ред. „ЛИНДА“.

Linda.

Kakstriiskümmes

Ilmub igal nädalil.

aastakäik.

Maksab aastas postiga 3 rbl., ise äranõijatele 2 rbl. 50 kop., pooled aastas postiga 1 rbl. 60 kop., postita 1 rbl. 25 kop. Kes 10 lehte tekitab, saab ühe ilma hümatat.

Toimetuse aadress: „Linda“ toimetusele Bärnus. — Wene teel: nr. peanumb. „Linda“, rop. Depoort. Toimetuskoh. on Müntsi ul., Grimmi m. Kõnetunnid kell 12—2 õunal.

Kuulutuste forpuürida maksab 5 kop., suuremad kuulutused odavam. Ärsit nummer 6 kop.

Päätükikene teenijate küsimusest.

„Seft mina olen ka inimele walitjuse all, ja minu all on sõjamehi, ja mina ütlen ühe wastu: mine, siis läheb tema, ja teise wastu: tule, siis tuleb tema, ja oma sulale wastu: tee jeda, siis teeb tema.“
Matt. 8, 9.

Õnnelik iga maja-isa, kes nii kindlasti, nii rahulikult majas walitjusest wõib pidades, kui Kapernanuma päälit, selle sõnad oma kirjajõe juhtnõudeks olen wõtnud. Õnnelik iga perekond, kes niisuguse maja-isa walitjuse all wõib elada, sest see isa ei käse üksnes, ega nõua ainult sõna kuulmist, waid ta teenib ka armastades oma perekonda, sest ülmal nimetatud sõnad rääkis päälit just siis, kui ta oma haige sulale eest hoolitjedes waewa nägi. Arusaadaw on, et kui see sulane terveks sai, ta oma peremehe eest siis tulest ja weest läbi läks. Mis oli siis see nõuawits, mis ütles nii hästi pani sõna kuulma, teist nii suure hoolega oma lähtuakse eest muretsema? See oli armastus — seefama tundmus, mis nii mitmed wastolud elu sees lepitab, nii mitmed wõistatused seletab.

Päraku ei ole praegu küll kuuajal maal kõrgis perekondades niisugust olnut. Ma meie maal mitte. Kuust tulewad miidu kaebamised, et teenijad ei taha sõnakuulda, et noor sugu tükatit tütab sõnakuulmist ja aumkartust wanemate wastu kaotama? Armas tuse puiduseft!

Kui mem aeg, uuema aja teenrid, uuema aja lapseb, teesti asja annawad kaebamisteks — ja kes tahaks salata, et nad jeda kohati annawad —

siis peame meelde tuletama, et meie, perewanemad ja ülemad, selle nooresoo, selle üle kaebame, ise oleme ülesse kaswatamud ja weel kaswatame. Lähed aga kaswandiit täest raisku, siis ei ole igakord mitte tema üsti jüüdi, waid ka see, kes teda käsawatlas. Kaebamine nende üle ei ole siis mitte üksnes õige. See kaebatus kukub õhult meie pääle tagasi. Tähiise kaebatuse asemel wõtame parem oma enese oleku rewideerimise alla, siis leiame, et monelegi kaebatuse wäärt asjale ise oleme põhja pannud ja paneme. Oleme jeda ära tundnud, siis on ka selge, et nooresoo parandus wanade juures pääle hakkab.

„Seft mina olen ka inimene.“ Oh kui tihti unustame selle ära ja tahame aga käsfijad olla. Mis tahab siis see sõna meie ütelda: ma olen ka inimene?

Kõige päält jeda, et ma inimene olen, nagu mu teenridaj. Weil on üks isa, meie oleme nendega wennad ja ded. On see tundmus meie sees elaw, siis teame, et meil tarwis on — kui wanematel wendadel — nooremate eest wennalikult hoolt kanda, et nad meid õpivad oma häategijana armastama, siis on neil terge sõna kuulda. Maja walitjuse seifab siis iseneest ülew. Tunneme endid wennad, ded olewat, siis jätame järele, endid tähja aum, seifuse, waranduse j. n. e. järele lahutamajst ja ritta seadmajst. Reed wahed on ju miidugi olemas, meie ei tee neid aga siis enam suuremaks ega terawamaks, ei uhtusta nendega ise, ega põlga nende pärast teisi. Tuletame meelde, et meie kõif teenrid oleme,

alt päivilisest kuni riigivalitsejani, kes „riigi esimene teener on,“ nagu üks suurevaimuga valitseja ütles. Mitte see ei ole häbi, wabatahtliselt teeneda, waid häbi on laiseks olla. Rääkime seda ülesse, et meie mõistame amajast teenrist lugupidada, siis peab tema ka meist lugu, sest: „Hüwa ei ülene ühele ta poolta; taunis kasvab ka hehta poolta.“ Ma olen tana aega perepõlaja olnud. Ma pean tummistama, et mul peaaegu ühtegi ühket e a sõnakuulmata teenrit pole olnud. Kõll oli mõni parem ja wirgem silma ees, halwem seljatega, see tähendab, tal oli inimlisi wigasid nagu meil kõigil, aga otsekohesti wasturääkimist, sõnakuulmisest lahtilöömist, pole ma näinud. Aga ma olen näinud, et need kõige rohtem teenrite kerkuse ja toreduse üle kaebawad, kes ise kõrgid ja toredad on.

Mis teie mõtlete, kelleks peab see peremees oma teenrit, kes nädal talla ta käest tund tunni järele libedat tööd nõuab, ja kui teenri puškamise ajal pühapäew ehk laupäew õõsi kõrtijist koju sõidab, siis juba emalt karjub: „Poiss olgu wärawal hobust vastu wõetmas? Ei ole ta wastas, siis tuleb sõimu ja lahti ütlemist. Oleks ta teenert inimseks pidanud, nagu emast, siis oleks ta teadnud, et inimel puškamist tarwis on. Ta oleks ka teadnud, et tal häbi oleks pidanud olnema, purjus oletus teenri silma alla astuda, sest teener on mõistlik inimene, kes warsti teab, et ja peremeheks ega teiste käskijaks ei tõlba, kui ta enese üle walitseja ei suuda. Mis ime, kui teener ingel ei ole, kui ta emast alataja tallata ega iorida ei lase, waid oma waewajale vastu hakkab? Niisugused „Punga-Mardid“ rituvad palju teenrid ära, kes pärast ja häädele peremeestele koormaks on. Kõige paremad meist lähewad weel hommiikal ja telluwad tajakahiljusest lahti-deldud teenri tagasi, lasewad oma süüdi sugu läbi tunda, aga üsna hääs ei saa asja enam teha. Oma taotatud lugupidamist ei saa enam fergesti tagasi. Nam on Rõa häbi näinud — asi on hufas. Wanasti oli „herrasmeestel“ tihti moeks, ka hääle teenrile lops mööda kõrwu anda ja pärast 5 wõi 10 rublaga ära tasuda. Sääb pool kaebataks tana teenijate küsimuse üle kõige rohtem.

Ma olen ka inimene, täis wigasid, nagu kõik inimeljed enam ehk wähem — mõtelgu iga ülem, siis on tal kannatus ja pikka meelt oma alamate wigadega. Niisugune kannatus jo pikimeel aga wõidab ka surja ära meie eneste ja teenrite juures.

„Ma olen inimene.“ Inimese elukait on aga waheatawa õnnega, ära määratama pööretega. Pea meels, et ja iga filmapiilt wõib käskijast käsuatuks saada — tojuni selle käsuatuks, kellega ta tana toorelt ja toredalt ümber käid. Mis on sul siis tema käest loota! Üks mõisa hoymann, kes talupoegi ühte alati „kilemagudeks“ seimas (et nad palju kilet sõiwad waeiel orjuse-ajal), pidi pärast, kui ta õnnestuste läbi terjajaks sai, tihti peredes näha saama, et tal pigates kilewaagnas ette pandi.

„Eest ma olen ka inimene!“ Ma püüan igameoist oma pöwe parandada, oma sissetulekut suurendada. Teener kui inimene püüab seda niisama. Selle wastu ei ole meil suunamist, waid waatamist, tudas „oma ligimise wara ja pööduidust kaswatada ja hoida.“ Oleme ise toltuhoidlikud, tulutame oma lustiks, rõõmuks wähem, siis wõime teenrile suuremat palka anda. Siis õpetame oma toltuhoidmise läbi ka teenrit jeda tätt tundma, et mitte suurte sissetulekute läbi jõulaks ei saada, waid wäiksete wäljaminekute läbi. Seletame teenrile ilujasti ära, et meil suurema palga wastu midagi ei ole, kui see hooltega ära teenitakse. Ära me tõmmame ainult halwa teenistuse eest õigusega palka maha, wuid liisame wägel ka hää teenistuse eest wotamata juurde. Hääd teenrid wiiwad meie majapidamise hää torra sisse. Pidagem ära pühaks lohusets ka niisuguste teenrite elujärge parandada. See püüdmine sigitab meie paremaid ja sõnakuulikumaid teenrid. — Senikaua aga, kui peremees 100 rbl. tühistes asjade pääle ära tulutab, aga kõrgets arwab sula-sele 75 rbl. palka anda, kui tuhanda rublalise palga ametnik muers on, et liht töömehel pall wast liiali ei lähe — senikaua on meil asjata suukulutamine, teenrite ahnuse üle kurta ja neid manitseb.

Eest ma olen ka inimene! Mul ei ole mitte üksi kehalikud tarwitused, waid ka hingelised, waimelised. Ka teenril on need samad. Kanname ka nende eest hoolt. Ära arwame mitte, et sellega kõik tehtud on, kui teenril kõik täis, riie seljas ja pall käes on. Kanname selle eest hoolt, et nende uimuw waim aratatud, ärkaw waim toitu saab. Arge wadage neid kõrtsi meelt laputama, waid kirikusse waimu ülendamata. Meie kirikutest tõlab, Jumal tänatud, alles segamata Selle arwauõpetus, kes meid kõiti on tulnud tee-

nima, julase nägu enesele wõttes. Rõige rohtem alandus ja armastust õpime ühes teenritega Selle käest, kes meid teenides oma elu on jätnud. Arge jäägu iie ega teenrid sellest emale. Ja kui neil ka wahest peaks kirikuteenritega pahaandust juhtuma, kes inimesed on, nagu meigi, siis ärgegi nii rumalad olgem, et sellega ühes õpetuse pääle endid pahaandame. Ja tõbus nuretsene pääle waimulikunde ka munde õpetliste raamatute ja hääde ajalehtede läbi, mida ka teenrile lugeda soowime, nende waimuhariduse, filmaringi laiendamise, waimufilmimise eest. Haritud, wiisakas teener on õnnistujeks. Rahjuts tuleme kõiksugu rumalaid arwamisi wahel selka. Kõigini monopoli tulemiitel oodatuwest arwatawast joontie wä hene miitist kardab mõni peremees kahju. Siis ei saada enam teenrid! Siis minna kõik jõutaks, oma lae pääle elama, ei hakata enam aasta-teenrile! Niisuguste tagurpidi situtajate mõtete wastu on küll asjata waelda.

„Eest ma olen ka inimene walitijuse all.“
Peaks igal majawalitsejal ka see alati meeles seisma, et ta iie walitijuse all on, et ta alati oma kohuse oma ülemate wastu täidaks, sellega teenritele hääd eesmärgi andes. Aga kui palju on siin weel puudust!

Beremehele tuleb wallawanema käest käst, eesmaspäew wallaasjade pärast wallamajasje tulla. Poiss läheb pühapäew kirikusse ja sellega saadab tihti terve peremees wabanduse wallamajasje, et ta haige olla ja minna ei wõida. Mis teeb see peremees? Annab poisile õpetust, et see tema meelest üsna forras asi on, kui ühe wiiguri wälja mõistab arwata, millega taju wastu panna jaad. Mis ja siis kaebab ja ineks paneb, kui poiss julle suud filmad täis waletab — üttele, et töd selle wõi teise wea pärast tegemata jäänud, kui ta su kustu ei täida! Sa iie lootidat teba nii. Wallawanemat, pääsohtumeest, koelnestert, kirikuõpetajat, sumab mõni peremees tihti pere huudis ja loodab seega oma huurust näidata ja walitijust hinnitada. Wüdüugi waja laita, mis laita on iiga ühe juures, aga mõnel pool on niisugune sünamine juba haiguseks ja moesajaks saamo. Sulane näeb, et peremees neid, kes tema kõrgusel ehk kõrgemal seisawad, sumab, ta hakkab ka oma ülemat sünama — ja see ülem on — peremees iie.

Näitame, kuidas meie oma kohusid ülemale poole täidame, siis wõime õigusega ka alamalt poolt

käsitäitumist nõuda. Seba peab igamees, igafes asja-jäitus meeles pidama, sest enamasti on itka nii, et me ühede walitijuse all seisma ja teisi walitijeme.

Ja siis — kuidas anname omi kaskusid ja kudas nõuame nende täitumist? Sagebosti wõga tormilt ja karedalt, et juba kasku andes täitja ära pahaandame. Ühitatele sõnadele: tule, mine, tee seda — antakse sagebosti niisugused kaskõnad liji, mis taju täitumist sugugi ei kergita, waad seda õieti raskendawad. Ja mispärast jällegi? Weil puudub armastus oma kaskualuste wastu.

Weed on wanad wead, mida ma siin arutasin, ja waeuwal on itks meie scaft nendest täitja waba. Wüdüugi teada, on walitijetawatel, teenritel ka omad wead, aga neid on ju nii mituford ülesloetud, et mul tõhane näitaks, ta ford teenijate pidajatele nende kohusid meelde tuletada. Tunne iieumast! See on wana tark sõna, mis ilmaõgi ei waleta. Õpime enne endid walitijeme, siis kõlbame ka teistele walitijetates.

Kajame nii oma teistõhja teenrite wastu armastuse pääle, siis armastawad nendab ka meid, kusewad häameelega me sõna, ega tikugi nii hurresti linna ja wabrikutõkse, kui seda kaebatakse.

Ei ole ju kahtlust, et tõite seda, mis siin soowime, ka küllalt sünnib. Hääd asja ei jõua aga itka küllalt meelde tuletada.

Berepidaja.

Pikk tagasi — teine edasi.

(Järg.)

On ju sünnumaks wõimata, seaduslihel teel, kindlate eeskirjade najal, tööandja ja töödõtja wahelise õlekut forraldada. Sõitaks käib see inimeise iiflisse wabaduse wastu, mida edespidi õmetigi enam kõigutada ei kõlba, kui see nii põhjatu raste waeuwa ja aja järele on kätte saadud. Kui siis seadus igal pool ja kõigis paigus määrama hakkaks, kui palju ja kui laua keegi peab tööd tegema, ning kui palju ja mis moel selle eest palga saama, siis ei mahuts see waba inimeise iieiseiswusega ega iiteadwusega toflu. Eest kääranne määramine jääks miidu poolituts, kui sellel ka seaduslik suud kannul ei käiks, et tööandja määratud palga eest määratud arwul tööd peab andma, ja töödõtjab niisama peawad teha wõtma. Sääraste korra maksiwaks saamisel (nagu iotfialitijased seda oma tulewiku riigi idealiks peawad) õlekut

aga isiklik wabadus jälle kadunud, ja endine orjapöli meesti läes, kuigi mel kujul. Ukuigi et siis ütsikute isandate ajemete terve feltstond, riik wõi loostus töandjaks ains (nagu sotjalistlaste tahtmine on), ei oleks seda mit orjapöelwe patju isatada. Sest ajalugu annab meile näitusi küll, et ta riik dieti wali isand ostab etta.

Agaga isegi, kui selle wägivalda eest ei tahetaks tagasi lootuda, mis niimoodi isiklikule wabadusele sünniks, et huudetakse emetezi ilal ega iganes tödaja ja tööpälga määransel asju nii ajada, et iga ühele digust saaks. Küll paneb uueim aeg ifta ja ifta enam selle põhjusmõtte maksma, et pää-oma (kapitali) omanikud, suurend töandjad, oma ettewõteteist tõuswat tulu mitte kõile omale ei tohi saada, nagu see seni enamasti küll on sündinud, waid parajate lajudega peawad leppima, selle wastu aga tööliste oma töö ja waewa wilja dieti maitsta saama. See on leiugiti kõrge ja kiiduwäärt nõue, ning leota wõib ning peab, et see tulewikus tõesti põhjusmõttelikult maksma saab. Aga kust peawad need asjatundjad tulena, kes iga töd ja iga tööliste juures, ja iga ajal, täie diguse ja kindlusega larwapaält ära määrata wõiwõwad, kui patju töd toode tuludeist tödandja, patju tödtegiija omaks peaks saama, ilma et kumbagi ülekohtu sünniks? Kewahelgelt paistab silma, et see wõimata on.

Gi — wäljaspoolt ei ole tööütsimise koitumiseist tõstet ja jäadawat abinõum oodata, waid see peab seejstpoolt tulema — wastastifku armastuseist ja diguse tundmiseist. See sama igawene läisõna, milles Õnnistegiija köit seadused ja prohewtid koos ütlese olema: Armasta Jumalat ühe kõige ja ligimeist kui iseenast — see jääb siingi maksma. Ring see on tõine abinõum ka „tööliste sünnimise“ selgitamiseks. Kui meie armastame wenda, niisama nagu isenda, kui ifta seda meele peame, et me seda teisele ei tee, mida ise omale ei soowi, kui iga oma teo juures sülime, mis meie küll siis mõtleks, kui teised meile seda teeks — siis ei oleks rikkam ega ulem mitte ühe ega wali, alam ja kehmem mitte lade ja kiusatus. Kui ristiusu kõrge õpetus, et kõik inimised ühe Jsa lapjed on, nii süie wennad ja ded, kõitide inimeste südamesse tungiks — siis wast saaks see nii igatsetud üleüldine „wennastus“ maksma. (Wõrdeldagu selle juures ka espool olewat juhtkiri „teotajate“.)

„Kõit märgid tähendawad selle pääle, et lähe mal ajal inimeste tundumiste ilmas, mille pääle ennast iseluu põhjendab, niisamauguseid wägewad woelused liituma hakkawad, kui mõistuse ilmas läinud aastajajal.“ Kii kirjutajime minewa aasta wiimies numbris. Wõime siin tähendada, et need märgid aina kasvamas on. Esasamaal hakkab mis ajaluri ilmuma, nime all „Der neue Mensch“ (Muu inimene). Selle juhtkawas öeldakse: Maailm läheb hukka! Ei mitte maailm ise, waid see maailm, millest Kristus ütles: „Muu riik ei ole mitte siit ilmas.“ See uus ajaluri tahab ulesandeks teha, kõitl püüded ühendada ja edendada, mis inimejefoo sijemise paranduse ja puhastuse, ta uenduse ja ümbermuutmise lesta armastuse põhjusmõttes lähwad. Saarajaid püüdeid ja hütteid kuulub müüd nii mitmelt poolt. Küll on nad weel seagied ja udised, ühed sihid on alles saamas ja hindimas, ega see on suure aadete ilmu miel etteia ifta nii. Küll need aegapidi selgitwad ja kindlamaks kujunewad. Agapidi ena patju lootus olemas, et algaw aastajada seda otshu suurt ja kõrget aadet, mida läinud aastajada ette tei, aga mitte wõidule wiia ei haitnub (wabadus, wennastus, sarnadus), oma päranduse lesta wõtab ja selle täidejaatamiseks töötab, wististe parona õmaga, kui ta eelkäija. Selles lootuses ei laje meie ennast luruwastawasti tagasi poole pilgust lohtuda, waid waatame rõõmsalt, julget pilgul edasi.

Nõndjaks lootuseks on meil seda enam asja, et leppenud aastajada edenemise asjale ühe me ja mõjawa sejarüista on walimud, mis müüd uue aastajaja päranduseks saab; see on üleüldise rahwahariduse aade. En tundma saadud, et inimejugu täienemiseks, ta wainlikeks tõstumeis tingimata tarwis on, et iga inimene waimuwalgustuseist peab osataama. Ja see on hoopis teine asi, kui endise „walgustuse aja“ püüe, mis ainult mõningatele hariduse üpüle tõemist nõudis, kuna suure rahwahulga tähelepanemata jättis. Ring see siht on ka „wennastuse ja sarnaduse“ aadet selgitamud. Mitte see ei ole õige sarnadus, kui kõik ühele pinnale alla astuwad (nagu eelnimetatud Prantjuse rahwusejefogu otshus seda päris), waid selle täite taanimiseks peab püütama igauhte wõimalikult tõsta. Selle tõstuse najal on rahwahariduse töd igal pool inimesi edasi wiima astumud. Aga algul on alles see töd. Küll on ju ta wilja näha, aga

wähene on see weel. Nüü aastajada peab jeda mitmekordist töstma selles on ta tähtsam ülesanne.

Zöppenud aastafajal on üts suur tundemart: Kakhusslik liikumine; mõned nimetawadki jeda „rahwuste ajawitrus“. Kakhwad on nagu ühemast leidnud; on hakanud oma eest hooft kandma, oma eluwõimu töstma ja täienutama. Kakhusslik põhjuswõtte oli läinud aastafaja teige mõjuwan wõim, mis ajaratast weerema pani. Ta oli tihti suurte, wabastawate, meeskoowate tegude hallikas, aga tihti ka ületohtuste, surumate ettewõtete kätt. Seft rahwuslik liikumine peidab enesest suurt hädaohtu just wäikestele rahwastele. Suured rahwad arwawad ainult emast jels tutitud olema, et nad inimelõjuga ülesandeid maa pääl täidawad; jeda paremini, mida suurem ja wägewam leegi rahwas on. (poolelt.)

Läinud aasta.

(1877)

Kui siis weel lõppets filmad oma ühamaa ja nimelt lihtsama kodumaa poole pöörame, siis näeme wana tutwat lugu süngi, et rõõm ja hurbtus kähkewamad on. Melemaid on läinud aasta meie oma jaagu toonud. Kõrges Keisrirkõjas oli rõõmus sündmus Keisri Majasteedi kolmanda tütre sündimine, aga otse jeltamal kuul otis jeda ka lein kodu: K. K. Sw. Muurjäärarija surm. Riisama lugune oli riigi kähkäl: Kõõm, muret segamini. Wäga tähtsaks tuleb nulluse aasta tohta jeda sündimust lugeda, et Siberi raundteega juba nii kaugele jaadi, et praegu ju Wäisse okeani raund riigi päälinnaga, nii siis terve Europaga, antuelt ühendatud on, kuigi weel webur ja waqun teise teed läia ei saa, jelt Taga-Waikali oja on alles ehitamata, ja jeda jätku käiwad aurulaadwad, Waikali järwe ja Anuri jõe taudu. Muuduigi on see ainult ajalõhks. Suur on see ettewõtte löesti — on ju üle 500 milj. rbl. ära tarwitatud ja umbes 300 milud weel, aga muuduigi on ka ta tulu suur. Muutu aastal pidi ju walmsis kaanud tee-osa lohenäijeks umbes 80 m. rbl. määratama, et tee jellele järjele saaks, kui tarwitus nõuab. — Warjupoolets oli aga ka läinud aastal mitmes ssemise riigi kubermangudes jällegi wiljakaldas, mis mõndagi muret nii selle all kannatawale rahwale, kui riigi-

walitiuetele tõi. Seft walitijute kaji teeb alatine abi-nõudmine puidulistele jcl mõõdul, et ta mujal tarwiliku mõjuga kahlitaba ei saa. Mõsti laialist tähelepanemist sigitas ka üldpölaste rahutus, mis aasta algul Peterburis pääle haffas ja pea teigiste kergematesse õpewastustesse ulatas, nii et ühe wähe teft ülikoolid meie riigis (pääle Zoome maa) kinni seiwad ja teft üliõpõlaste wälja heideti. Teisel poolel aastal näis wähemasti wäljasõibi rahul walitjema. — Asja põhjuse tohta wõeti nurimine ette, mille jäälõijeks oli, et Majasteet koolide ülemustele oma kahetijust awalbas. Walitijute ametites oli mõndagi muudatuft; tähtsam nendest oli ssemiste asjade ministru Gorempkini ametist lahklumine ja ta asemele salandniku Sipjagini saamine. Üne aasta algul oli ka ülemas trüüwalitijuses wähetus. Selle jemine ülem Solowjew jai riigijundufkogus ametisse, kuma meks ülemaks wurft N. W. Shahowskoi (endise Gestimaa kuberneru wend) jai.

Hoopis enam, kui see harilikult sündinud, äratasiwad mullu Zoome maa asjad tähelepanemist. Eraterraline waapõew, mis seja-wäicadus, webruari manijest ühisriigiliste jeaduste anduise tohta, jelle jäälõijel suur paheliste üle poole milijoni allkirjaga, siis Europa õpõlaste jaatõonna Peterburis kääl jne. andsiwad palju asju rääkimiseks. Siingi on ta walitust ja warju segamini! Kuma koduste olude muutumise mõjul soomlaste wäljarändamine mullu wäga suureks on kaswanud, on ometi ka see päris tee-asi, et wiimsete sündmuste mõjul hariduse töõd hoopis sündimäl weel on hakatud tegema kui seni, ja nulluse aasta jooftul on Zoome rahwas hariduses waft enam edasi saanud, kui eme aastafimnetel.

Üma wäike kodumaa ja waguja suqurawha elu-õhust muutu aastal ei ole suuremat isäraltist iteldda. Tõõd on tehtud ja waewa nähtud, nii ihu- kui waimu-wäljal ja reemuga näeme, et õnnistus ta tulemata pole jäänud. Kuigi wiimast juwe mitte isäranis õnnistatust ei wõdi kiita, siisgi, teige halwem ta ka ei ohrud, ja jectord saab põllumees oma waewast ja suju paremat talu kui warematal aastatel.

Kõõmüstawat lootust tulewiku tohta annab see nähtus, et meie põllumeeste seas ühisstege-wuse suurt tähtsust ja tarwitust ifka enam ära tundma hakatakse. Selle tunnistuseks oli mille

Gesti põllumeeste seltside esimene kongress ja hulga uute seltside asunine. Teine lootusriikas nähtus mullu aastal oli karstuse aate mõjuv edene mine, mis nimelt hulgas palvedes, kõrtside kinni panemise kohta, ilmus tuli. See rahwa mee le- a walbus on suure tähtsusega, kuigi otsekohes t järeldust nendel soowidel wähe oli. Täna wue aasta kaotab nüüd kõrtsid, need meie rahwa mada paihed, nende senijes kujus ometi ära, ja see on ülitähtjas uue aastafaja kink meie rahwale. Tema oma asi aga olgu nüüd näidata, et ta selle fingi kohane on, ja hoida, et wiimne lugu pahem ei oleks kui esimene. — Karstuse-ajaja edemise kohta on weel sedajagi meelde tuletada, et sel aastal kats seltsi (Pärnus ja Narwas) oma katuse alla asuwad, mis suur asi on.

Otsekohesel waimuwäljal, meie kirjanduse s, seisab mulluse aasta saadus nii mitme teise omadest hästi ees. Kõnnuga näeme, et läinud aastafaja wiimne aasta auwaks lõpuks minewale aastafajale on, mis ülitähtjas nimelt Gesti kirjanduse kohta oli. Wäga tähtsaks tuleb arwata, et Gesti uue laulurawamatu lüsimine sellel aastal lõpuliselt otsu'ele wiidi, nõnda et raamat nüüd ju trüki alla antud ja wast juba ligemaks kowadets ilmus. Teine wäga tähtjas tõe on aga mullu hoopisega täiule wõetud: Gesti teeli Piibli parandus. Nüsi tähtsaid toodeid tõi wiimne aasta meie kirjandusesse nii mõnda, mille ees otias Lippu „Kiritu ja hariduse ajalugu“ ja Jungi „Muinasaja teadus“ on nimetada, siis aga ka „Müüplaste seltsi albumi,“ Lippu „Kodumämisid“ jne. Altpäraliste kõrwal on aga ka wäga mitmed tälletööd tähelepanawad, nende seas nimelt „Sw. Luth. uju kiritu-seadus“ (mida isharanis meie rahwa ametnikkudele tähele panemiseks soowitame), ajalooline toode „NIX aastajada“ ja laialine kirjatöö „Zala ümber maailma.“ Müüdugi on terade kõrwal ka kaunisti-zi pahna turule tekkinud, sedajagi mullu roh- fem kui endistel aastatel. Süljetäie kopolissi wõõra- teeli turukirjandust meie tõe kate rahwale, sellel tdesti mitte aega nii palju pole, et jeda sääraste igude jorimisel jurnuks lüüa saab — jeda ei wõi me jurgugi oma rahwa õnnestuseks arwata. Loodame et Gesti rahwas ajajooskul enam wahet tegema õpib selles, mida ta loeb — Nasta lõpp tõi weel dige tähtia kirjanduslike ettenõtte teatus: Gesti keelse üleüldise teaduse-rawamatu kuulutuse. Wingu see päite ta wäärilistelt korda!

Gesti ajakirjandusesgi tõi mullune aasta mõn- dajagi muudatusi. Kats uut ajakirja tuli juurde; „Kurtummade jäber“ ja „Mesilane.“ Mõlemate nimed seletawad ju nende ülesandi, mille täit- miseks ametiwendadele enne soowime. — Kolmas uus ajakiri ilmuda kuulu järele Peterburist, kanda nime „Rodu kolbel“, ja jaada nimelt kätitud ebe- nemiseks töötama. Enne sellelegi! Siis on ka uus Uiguru kirillist leht wõata. — Zemistest ajalehtedest on „Sõbuleht“ uue toimetaja jaanud ja sellega ühes end uundenand ja suurendanud, kuna „Nus Neg“ (endine „Wirmlane“) jällegi kohta wahetas ja nüüd Tallinnast ilmus. Leht hat- kas mullu kats korda näbalis ilmuma, ja täna- wu lubab koguni kolm korda hakata. — Weel üks uus ja ümoodi ajaleht — ta ilmus kolmes keeles korraga — tuleb Paideist juurde; nimi on „Paide teataja“, ja see ütleb ju, mis ta tõe on: Paide kohalised sõnumid ja kuulutused. Eks näe, kuida Paidel ajalehe asi õnnestab. — Mullu aasta hurmatest oliwad meie rahwa kohta tähtsamad: Prof. J. Kõler, Wänra tuumadekooli ajutaja õp. Sokolowski, ja kirjanikud P. Jakobson ja J. Parw. Rahu nendega!

Island andku enne ja õnnistust meie armjale rahwale ta tõe ja toimetuses, uuel aastal ja ista ning alati!

Kõreküla saunamees.

Wilhelm Petersoni jutustus.

(Särg.)

Kewade oma ilude ja juwi oma palawate päewade ning libeda tööga oliwad lemmate mõdda läinud. Siigise oli täes. Mejsasti oli ta tulnud, tublisti andis ta ennast tunda. Wihmad ja wilud ilmad — wilud ilmad ning wihmad, need waheta- tawad nii korda mõdda, et wilja koristamine ning linade kattumine ja leotamine jüganu jügie päate jäiwad. Septembar oli juba üle poole, kui meil weel linu ojas wälja ajada oli.

Braegu mõtlen ma weel nende aegade päale tagasi, ja imes pean panema, kuidas sipulese tõe järele on ometi weel elusse jääbud!

Beremees annab õhtul kaju, hõmmikul linad wälja ajada. „Kats näbalit“ ütles ta, „on nad juba ojas wedelebud — jelle ajaga peawad uad üksford ometi juba pehmed olema.“

Hommikul on aga hallatus maas, oja veel on waikene jäätuse kirmits pääl.

Mine siis nüüd seeugule wee sisse, ning ole küäl paar tundi kõhust saabil sees! Rattu seba teha! Kui siis wiimaks wälja tuleb, on jalad nii kanged, et paigast liksida ei laa, on nii tuimad, et sedagi enam ei tunne, kas neid veel all on ehk ei. Kui palju noorti mehi ei ole jätnud ka ei jata weelgi oma terwit nüisugustesse haududesse!

Kaarel kõhis muidugi juba palju ning tõrkus sellepärast liiu wälja ajama minna. Peremees sai aga wastutõrkumise pärast hirmus wihasets ning kõhugule ahwardused ning mõned aumstuse sõnad, nagu „lotrus“ „ešel“ ja palju sarnaseid, sai linahangu juures ära raiutatud.

Kaarel oli seeuguleid asju aga ilmas juba enne näinud: Ta jäi selle kõige wastu üsna rahuliseks. Kui aga noomimine liig pikale kippus minema, tuli ta ta minu juurde wette ning hakkas loo päält liwa ära weeretama. Selle juures wilistas ta aga seba lauluwiit, mida meie pool iga karjapoiss mõistis, ning mis nende sõnad ga hakkas:

Peremees wa krotadill

Mõirab nagu torupill.

Seba laulu wilistas ta nii laua, kuni peremees wait jäi ning ära läks.

See külmä wee pesimine tõi aga Kaarlike seeugule läsatamise, nagu ta ise ütles: „Mis hinge tahab wälja wõtta, et kõhi kas siisest wälja.“

Oale oli pääle waadata, kui ta kõhis. Ta terve teha wahiises, ta nägu punnetas, silmad tuliwad wetti täis ning higipisarad kogusiwad ottaesse, nii langesti oli ta kõhimisega ametis.

„Mine tohtri juurde,“ ütlesin talle forra, „ja lasse enesele rohtu kirjutada; sedasi jääd ja wiimati tiislusesse.“

„Tiislusesse? imeteles Kaarel. „Mis suurt ma siis ära kõhin, et tohtri juurde pean minema? Sihule kõha on werepugastuse kõha, ja ülepää, kõha see pole tohtri asi.“

Peremees, kes ta seba juttu kuulama juhtus, seletas omalt poolt: „Kuula ja Kaarel nüüd kõigi juttu! Tiisus, kopju wig! Sihule nüüd mõne mõistliku mehe jutt. Kui see kõid kopjust tulets, mis Kaarel wälja sülitab — tunne kopju oleks tal juba selle aja sees wälja sülitatud. Uhu ja lori! Inimeste pettus, muud ma ei üttele!“

Wiimajatel septembri kuu päewadel peetakse Rõrefüläs iga aasta laata — suurt laata

„püha“, nagu mõned ütelda armastawad. Rõrefüläs laata on suur ja kuulus üle mitme kihelkonna, ning inimesi kogub sinna koftu kui murdu. Meie külasi ei jata wiist küäl ütsigi laadal käimata. Kõit tunneiwad enestel nagu püha kõhuse olewat sinna minna, nagu juubid omal ajal Jerusalemma, kes ta üks lord aastas pühumata sinna rändama pidiwad.

Laat, „laada-pühad,“ ah, misuguleid rõdum-wärinad ajal teeb päew enne hulga inimestele rõdum. Palju räägitakse temast enne, ja pärast ei unu ta mõnel mitmel ajal enam meelest.

Lapsed, karjased, wanad raugad, need kõit tunneiwad, nagu ligemaks neile midagi suurt, tähtsat, arafelatamatat. Karjased roniwad maantee ääres aabade otja ning wahiwad küält mõddasiteit-jaid kaupmehi ja saiamoorisid. Nende kuljuste ja tellade kõin teeb laste südamele lõimetele rõdum. On ju seeugune kõin ja firin küäliseks tunnis-tuiseks, et „laadapühad“ tdesti tulewad.

Käägitakse ju meie pool ühegi, kes enne laata kõit aeg haige olnud. Laada hommikul ajand ta aga enese woobist wälja ning ütelnud pojale: „Wii mind ta laadale! Tapaks teba dieti enne weel näha, enne kui ma suren.“

Küll tuletanud poeg temale wanadust ning haigust meelde — wana jäänud aga oma otihuse juurde, ning ahwardanud poja oma isa-õnnistusest ning pärandusest ilma jätta, kui see mitte tema tahtmist ei täida. Poeg wiinud ta wiimaks taabi laadale, ning näidanud isale kõit laada nalja ära. Ohtu eel läinud alles wanasele iju laadal oleniseft ära, ning laskinud enese koju sõidatada. Sinna ei ole ta aga enam elufalt jõudnud. Poolteel tulnud inglid wanasele järele ning wiinud ta hinge-teie ära Abrabami sülle.

Nii kallid pühad on meie pool „laadapühad“! Peremees ning perenaene, need ei mõinud kodu jääda, neil oliwad loomad müüa, peretütreb — see oleks yatt neid sel tähtjal päewal kodu hoidma jätta, kui terve kihelkonna „nooremad“ koos on, kus nad siis mõdda laada kottwefimüügi puttafid ja „palataanide“ alufid ümber hultudes, juttu ajades ning üksteisele magulasti otja naerata-des päewakeste mõdda saadawad. Peremehe paari-teistümne aastane poeg, ta see wõeti laadale ligi, seft kust laps siis muidu laada nalja näha laab?

Sihustele lauletakse ju siis juba, kui nad alles põlwoepikused on, imelugufid laadast ette, ei ole siis ka ime, kui jäärane alles eemalt laata

näeb, ju isa otsa waatab ning paludes ja ahas-
tabes ütleb: „Isa, anna ruumale pihta, näe, laot
paistab juba!“ Eht kui poisiõnnerjale ema käetõr-
wal käies efinesed laadapillide helinad tõrven kosta-
wad, ta siis jootsma kipub ning ema kättõrvi
ka järele kijub, ühtelugu kinnitabes: „Ema,
kuule, pill hüüab juba, Ema, lähme rutem!“

Kaaril oli laadale niijama wähe asja minna,
nagu juuremal jaol laadalistel kumagi, aga —
mine jäta ta käimata! Nommitu wara oli ta
ülewal, rääkis pifut, ja oli ise eneses nagu rahutu.
Kaene keelas teda kangesti laadale minemast,
ning arwas, et ta küll minemata jätta wõits,
juba oma sõba pärast. Maaril ei wastanud talle
midagi, kõngutas päraga ja naeratas eneseteaduvalt.
Wist mõttes ta nende argade pääle, „lus ta alles
noormees oli“, kuibas ta siis laata wastu wõttis
ning kuibas see mödda laadeti.

Kui wiimats laadapõnnikul sügijene päikene
üles tõusis ning punetadas üle palja loobuse waa-
tas, siis oli terwe kama talu nagu mahajäetud;
kõik kes liituda wõiswad, oliwad laadal. Nimt
minna, kui noorem julane, hulkufin mödda tuuri
tubasid ning imber õude, seit mul oli käit
„fodu hoidma“ jääda.

Boole õhtu ajal tuli aga perenaene fodu ning
andis käsu, teine hobune ette rakendada ja pere-
mees laadalt fodu tulla. Panin siis nne hobuse aiste
wähele ning lätsin.

Juba lüema ajal hakkawad kangeimat laada-
lised fodu sõitma; fõjufõitjaid tuli mulle müüd ka
alataja wastu. Kena on niifuguseid laadalt fõjufõit-
jaid paarisid. Enamaste on õljad alati naeste
weos. Mehed istuwad, pään norus hoides ning
wiinapudeit peos pidades, tõsise näraga oma naise
fõrwal. Juhub naene hobust hirmutama, siis ahwar-
dad mees seltsi kuttuda, waguvalt üpetaja sõites
wäärub ta pään aimult paremale eht pahemale poole.
Juhub ta aga müüd fõjufugusele wastu tulema,
siis tõstab ta pään korraks ülesse, waatab silmi
suureks tehes sejase piljuga ju otsa, ning raiskab
alati mõne „foolase“ ära, eht lööb naisele künnar-
nufuga külge ning kiendab: „Anna pihta! Mis,
minna oien päris mees!“ Mõni „päris mees“ on
aga ka fõjufuguse foorma jaanud, et ühegi maapääse
asju pääle enam mõelda ei mõista, ning naese
fõrwal seltsi wantres seistes fõju sõites taewa-
tähta selgeft taewast õttib. Kui fõjufugusele wastu

tulema juhub, ei mõista ta midagi ütelda. Ka
on jääraste meeste naesed alati üheft oma meeste
oleku üle. Kad ajawad wastu tulejat nähes ho-
buse alati larmemini jootsma, ja kui weel tuttav
juhub olema, siis tõrwab näo foguni weel fõr-
wale ega wõta sinu terwisigi wastu. — Smetlitub
naesed teie, kellel teil niifugused mehed on!

Laot oli üena harwats jäänud. Plakfise jendse
fõdufin hobuse kinni ning lätsin peremeest õstima.

(Jõuleli.)

Püha õigus.

Artriebich Jakobsoni jutustus.

Kohtuprefürör Wilde saunus piffamini üle suure
plati ja astus, jägawalt hinge tõmmates, maatõtu
maja warjusse.

Oli kell kümne hommikul, ja ta tahtis parajaasti
ema fõutori minna, et saäl hommikul posti wastuwoita.
Kohtumaja eijel puitus ta maatõtu direktori keldiga
loftu ja nad wahetawad mõningad sõnad liginewast
juurijõit fõtu-wahetajast. Enne jeda pidi aga weel üks
wandemeeste fõtupidamine tulema, ja Wilde küsis, kas
jelleks juhataja ju määratud on.

Wilde wastas: „Jab, eita õhtu. Näib, nagu
arwataks ütemal pool, et wiimel fõtu-pidamisel jündi-
nud wahakõmõõnimised minu juhatusse mõjul on tulnud,
seit teetõde pole enam juhatusi minni laste wõlbatud.“

Wilde niitutas fõrgelt õladid ja nimetas niifaltal:
„Ma kabetjen jeda, kuma täbendatud arwamine küll üena
wõhujeta on. Prefüröri ülesandele en Teie juhutamise
illa joowitaw, direktoriherra. — Aga teetõde pelegi ka
juu juuremaid tähtjaid asju eea.“

„Na pole ka mitte wõdada?“ küsis keld ruttu. Teine
naeratas jelle lange faclafõhtumita üuawabe jüüdine üle.
Siis wastas naeratabes: „Nob, fõrutõde tulewad ätti,
nagu — waras õejet. Aga — õljugi et jelle silma-
pilgult weel midagi fõimtis, siis peaks jüübafjet dige
lange ju ema palga tähtsajameise järele olema, kui ta
õtt juba ligemal fõtupidamisel ette peaks tulema.“

„Tumete mõnda jäärast luugu oma tegewanfje?“ päris
keld.

Wilde naeratas. „Ei, direktoriherra, see käib ju
ütleidijelt minne loomu wastu. Tueti — wõimalist
see oleks.“

Ta rääkis nagu mõeldes ja waatas üle täija plati,
kuma emale pilni ninalle jeadis.

Kende poole tõttas kiirel sammul telegrammitandja;
ta oli prefüröri küll ju emalt ära tundnud, seit ta näi-
tatas temale üft telegrammi.

„Sellel näib rutt olema,“ urises Wilde pahajett —
wõib olla, toohgi ta midagi jäärast, millest jutt õtt.“

Ta tõmbas waberi, mille tojja ta küte ulatand,
täristult lasti, kuma keld piffamini treppideft üles jaa-
mus.

Ja enne. Klägi aga hunti, ja jääb ta ongi! Säär jättis juurte tähtedega kirjutatud, nagu ifka tähtsaid sünnimäli teatatakse, enne kui nende üle tüdimeri woolama hakkab!

„Minema eesjel Steinerne julane Hinder tapetud. Tappja siinühtedü — lambrinc Kottmann. Käbiwaatamine fell kolm täna lõunal.“

Wilde tõmbas oma taskuramatust äbe lehe, kirjutas sellele weel lühema wastuse: „Mül tähtjaks. Profurör,“ ja ulatas selle wastuist rotawa telegrammikäändja kätte.

Eiis pööras kobe tohtunaja eest tagasi ja saammas etsefobe raudteojaama. Ta teadis, et kella 11 ajal rong jama poole läheb, ja nii ei olnud tal wäga wäga rutata, kuna aga midagi muud ettewötta ta ei wakenud. Ka muudu ei olnud ta juures mingit pönwust ega ärituul märgata, sest mõrtulatoos ei olund ta pital ametipidamisel suaguä möni aruldone oü, ja joatund telegrammisi ei olund lehe lüheluse juures midagi märgata, mis äsälle midagi isääralist lümitist oleks andnud.

Waheti ei olundgi luga muud, kui mõne fakeluse kurb löpp, nagu leda jäärlete teoreste mägesüüsi-elamitillude juures lühigi este tuli. Mõne neore ametniku elaw mõttefajutus oli aga leele selle suju andnud, mis nii raekelt kaaluwalt eiauge waatamistele langeb.

Alles kui Wilde waqumi pelmel ijmel mõiteld mäl-gutawa hofkäs, kuna teääräid laagedad fobad ta pilka luaguä oma peole ei tõmmanud, tuli temale üks nendest telegrammisi nimetatud niimeest meelde.

Arax; Hinder — profurör teadis ferraga ta mehe ristlinime juba — oli ju terra tohtulana ees faebe alujena seismud, niimelt walewaude faekstele all. Ka jeeis ta pälä fahtluse, et ta Steinerigi eewahi wette oli lüütanud, kes jääb ärrapynnud.

Aga tunnistasi ei olund asja fobia muud, kui faekelaluje ära oma (ta selle nimi tuli Wildele nüüd meeltele — see oliqi praegune faektelalune Kottmann). Sedra ätti aga ei wöimud makawaks pidada, ja Hinder tunnistati mõrtulatoos faekteluist labti, kuna ta aga oma jellamal ajal wanutud walewande päraist labests aastaks wangiroodu mõisteti.

Küüd oli ta aga seile teahwi ära kandnud, ja oli küll jälle oma fobufultasie tagasi pöeranud.

„Waldheimi jaam!“ hüüdis fendukter. Profurör astus rongist wälja ning waatas oma ümber.

Ta nägi emale laugenbitu taga mägesüüsi serwaüde silmapiiril üles kerkima — raudteie kääs jelle äärt mööda edasi. Jaama juures nähti ainult mõningaid majasid. Paremalt pool seisis wäite wödrastemaja, pahemal juur nurgeline wäina, pünosteit tellistiwibest — ta ümber jellelamma wäruwine ferge müür. See oli Waldheimi wangifoba, kus ta Hinder oma aja ära oli olund.

Wilde astus eitti wödrastemajasie ja tellis omale fäält woorimehe Steinerigi jöitumist; kuni hofuueid jöedeti, läks ta wangifojasie. See seisis otse tema ülewaatule all. Aga sefobed ei tabitud ta mitte ülewäatulest ettewötta, milleks ta aeg õige lühike oli, waid ainult oma wana jöpra ja kooliwenda Weberi, kes nüüd siin direktoriks oli, waadata.

Kui ta üle õue astus, näsiwad fääll kütawateist wangidest juurem oia leda tundma. Need istemeebit riides olewad fahwatunud, tufasie nädaga mehed fõufiwad oma töö juurest piesti ja waatafiwad fõöbedi möödaminewa ferge, hallifabemefike ametniku peole. Nii mõnigi nendest tõmbas wargelst oma karebat fätt rufasie, kuid silmapilt läfjiwad fõrmed jälle dieti, nii pea kui ülewa-taja siim siima poole piilus.

Wilde nagu ei märganudgi jeda, ehk piüüdis wahemalt näidata, nagu oleks need tunnedad fõgud ainult warjud, felles mingit mõtet ei wöimud idaneda, olgu siis alandube, fahtufufe- ja habiitundbus.

Kad seiwud ju wangifojaja wafju fumi all, ja kandfiwad oma nuhtlust „püha õiguse“ nõudmifell . . .

Direktori tippa jöudes astus temale mees wastu, kelleit ta wälimifje oieku järele arwates füll leegi ei oleks wöimud arwata, et ta fäärast wafju ametil pidas. Direktor Weber oli umkes 60 aastane, nagu profurör Wilde, aga ta näis palju wanem olena — ta lühike juuks ja wafseid wurrud oliwad üna wafseid, ja ta ferge suju ettepoole paindunud, ta jume wäga wafjund.

Ta ulatas fõbralle fätt ja ütles: „Mül on füll wäbe loetud, armas fõber, et Sa nüüd pitemats ajaks minu juurde jääd, sest Sa olef füll wiist ametifreifil Steinerigi peole. Wäi eflin ma ometi felles arwami-fes?“

„Ei eflin — aü on nii nagu arwad,“ wastas fõbrur-ametnik. „Aga ma imestan, et jelle furiitõs teatus ju ka Siinu wafthes urgas teada on.“

Direktor noeratas furtwalt ja lausuf: „Wäifene on jee urgas nüüd füll, aga mina ifka fuulen natuke roh-fem kui mu wangid. Aga imelik jee on: Nii pea kui üü ligifennas möni furiitõge fümüü, näib nendel õmetutel felletu ta juure tume aintust olena, sest täna ma märkan nende juures jälle isääralist erutust. Säärane aü liigub nagu õhus.“

„Kahelus, wana fõber — need on ainult Su oma mõttefujutusjed! Sa mõtled liig palju, ja jee on terwi-fele fahb. Su wälimime nähtus ei meeldi mulle ka juagu. Kad Sa ifka weel jelle õmetu loo tagajarje all fanna-tad?“

Wäilemad jöbrad istufiwad fõrwoti fõhwale ja direk-ter pani fäe rimale, üe tafakesti fõhides.

„Sa tähenad jelle pieste pääle, mida mulle teoterd keegi wang rimasie toetas?“

„Wille eelt ta fahjuts ainult faks aastat wangiroodu aega joi,“ nimetas ametnik libealt.

„Seda oli wiist fällalt!“ wastas direktor taja, „fett ma ei iftu mitte, et mu rimawalu felle teo tagajarjefe wõib arwata. Ka fui fa — jee õmetu on nüüd ife jaatusie lõegi alla langenu.“

„Kuda nii? Ma ei jaa aru?“ päris ametnik. „Kas Sa ütles jelle wangit nime enam ei mälesta? Ta on ju jeejama, kes minewal fõfel ära tapeti!“

Profurör largas üles ja fõndis järelemeldes toas edasi tagasi. Wäimati falktas rääkima: „See on ha-rudwane — näü ju nii, nagu oleks siin fõrgem dignus toimetamas. — Ei, armas fõber, ära nüüd wasturääkima hakka; me tunneme ju üksteif, ja Sa tead füll,

kuda ma feba mõtlen. Ega ma ju feba tapmist lugugi ei wabanda — ma ei tunne ju ta weel selle põhjusigi — ei ätle ka, et Rõdigeõrgem oma lohtu-otsusi kurjategija kae läbi täita lajeb. Aga tee lugu, mis sulle ehtsalgul toguni lihtne näis, saab mu ihuasi korraga hingeteadsi te tähtsuse. — Aga nüüd ma ei taha enam kauemalt Su aega wiita, mu woortimees eotab küll wiit juba, ja tee Steinbergi pole fugugi liita. — Mis teeb Su tätar?“

„Roosa on ju mõnest päewast saadil linna, mu kaimetse Helbi juures. Siin urgas ta langes üena kurwameelsusse, ja tohter arwas tungiwalt tarwilijeks, elu lohta muuta.“

Wilde küsis älesje ja wõttis oma kübara, mille juures urises: „Aoh, selle wanataadi juures ta küll ta rõdumupäwi ei näe, aga parem jääb ikka on, kui sin ähkinufes.“ — Ja siis ulatas ta sõbrala troostiwana naeratusega kätt ning kõnles: „Waene pois — abikaania surmud, ainus laps ära, ja see üle sin, inimetsuga riisu jees! Kes oleks jeda küll arwanud, kui me mõlemad ühes wäejuntruud olime, ja mõnitord toguni minisiri-austist unistafime.“

Kui wõdras läinud, istus Weber oma kirjutustaua äärde ja silmittes päewaseid wangikoja aruandeid. Ta pidi ühele wangile, kes walju rääkimise läbi wangikoja taru wästu ehtinud, nukstlust määrama. See mees ei elnud ju midagi muud teinud, kui jeda mis loomulik, aga ometi ei wõinud ta muudu kui jeda trahwida, kui tarwilioine walju lord lindlasti ülewal hoitud pidi saama.

Ja nii läks lugu edasi, päewast päewa, selle eest sai ta ju oma palga, ja see oli ta elusufje! Direktor tumbis wahel, nagu jõotks ka ta ise wangikoja leiba.

Rõrgel mägestikus oli üfist Steinbergi küla. Ainufes suuremad hooned oliwad jääb kirik, õpetaja- ja koolimaja. — Muudu nähti jääb ainult wiletsaid hursifuid, kus enamasti puuratusjad elafiwad. Rõdige wiletsam nendest, tarfaje maja, oli küla ühes otjas — natuke eemal muudest majadest. Siin oli lounaajal juurem rahwawalik koos. Enamasti oliwad nad paljaskaljased naefed, kellel muist lapjed süles; nad rääkifiwad ägebaati üksteijega.

„Mõnda jah — see on päris õigas, et wana selle Prantsi mahafõli — see lojus polnud paremat wäärt!“, hüüdis üks täjeda kaswuga eit.

See arwamine leidis ülesilbijet häateskiitumisi. Aga ometi teisti nagu jalalifu tofkumifetunde mõju all weroja määritud ufelõawe ees, ja need, kes wälite, muustumud afna läbi pilku tuppja jafiwad heita, pööratiwad fõje selle järele näo teijale. Wiist lohtus neid küll enam nende mättekujutus kui tõine nähtus, sest lambrije maja polnud seft suuremat ühtigi teist nägu kui harilikult ifka. Selles oli ainult üks tüba ja lammer — toas näis wiimne õõ kurb tegu jämbunud olema. Seina ääres nähti fängi, ja selle ees lamas tapetud mees õleofiti pääl; jurnuteha üle oli lina faotatud, mille alt ainult tarretanud feba togu näha oli; kufjas weroja jooftis jäält fängi alla, feina najal feiõis kirwes, mille tera

fäljes tumedad plekid oliwad, muudu ei õsnud wiletsas toafesje midagi ifääratist mägata — fuslit mingit korratust, weel wahem jälgil jääb õsnud wõitufest.

(Pooleiti.)

Mitte tiwu.

Mitte, mitte tiwu

Ära ihakla.

Sest su kõikuw aale

Tiissab armuta.

Tugewad käied aga

Abi annawad.

Edasi sind jalad

Kangelt kannawad.

I. Lilienbach.

Naesterahwa kodune käftöö.

Meile on järgmine kirjatõõ awoldufeks saadetud, mida hääwõlega teeme. See on tõendufes, et auustatud proua R. Kurri firi naesterahwa ringfondades elawat wastufõla on leidnud. See on näimifeks, et üffifud agarad iftud meie rahwa seas naesterahwa tööpõllul tublisti edasi sammuwad. Nende iffite püüdmine oli aga fitamaale üfeliõdõfõlt wähe tuttaw. Meie rõdumus-tame, et anuad tegelafed jutt „Linda“ kaudu rahwa poole pööranud. See on jällest tõendufeks, kui tarwilif meie rahwale ta perefondif seft on. — Kiri on:

Astawatõhetufel on paras aeg, pilku minewifusie faata ja tehtud tõõ üle õtufst anda. Täna paneme tähele, udu oli lugu lähemas minewifus Cesti naesterahwal kodufes käftõõs.

Jah, armsad sõbrannad, kallid kaasõed — tehtud töõga, minewifu töõga, wõib Cesti naesterahwas faunis rahul olla, rahul itearanis ü h e fõduje käftõõ haru üle. Wiimfel aastafimnel on Cesti kodufes käftõõs jõndõfõlt edasi püütud. Itearanis f a n g a k u d u m i f e kunnis on meie neiu ja noorik nõbadasit tõõtanud ja kannile järjele jõndõud. Kui meie 1899 aasta langafundumife tõõfõd 1889 a. omadega meie põllumeeste wäljanäitufel wõrdleme, siis on siin suur, silmapaistew wähe. Prægufed tõõd on oma peensufe, lenadufe ja iludufe poolest eubistefst faugel ees.

Wil teel, mis abindundeaga, on Cesti naesterahwa kodufes käftõõs siis langafundumife kunnit wiimfel ajal nii jõndõfõl sammul edennud?

Ainult sel teel, et wiimafel ajal meil f a n g a k u d u m i f e k u r f u j i rofkel arwul toime pandi. Langafundumife kurfufed oliwad need abindõud, mis asjale hääb edu tõiwad.

Jah, jalata ei wõit, et kurfufed meie langawafmis-tamife kunnistile nut hooja, palju õwamust jõeud on toonud. Wõõga hufitaw, ahtlafi üfõdõpetif, oleks pikem, täielikust kirjelõdus Cesti naesterahwa kodufest langafundumife seft eubistef ajal. Tänuwäärt tõõ olefa, kui mõni asjatundja wõrdlemat kirjelõdust Cesti langafundumife wiimist faja aasta jooftul „Linda“ awaldaks. Täõme lootma.

Mis oli nendel kurbustel tagasihutufes, et see nii edenes?

Maajandusline kaju oli ses tagasihutaja. Selleks etstarbekes püüdis iga viirik neiu ja noorik kurbustel oia wõtta. Tahab ju igaüks hääle meele ilusat riiet kurbuda ja kanda.

Jääme meie nüüd naesterahwa kodusjes käsitööd ainult kangakudumise juures teinama, siis on aga asi ühepoolsne, ei ole kaju mitte täieline.

Hääd, ilusat riiet kurbuda on küll hää asi, kuid niijama tarwiline on, kui kurbuda ije oma foetud kangast enefele ije la riideid d m m e l d a o s t a b. Waadate, armiad ued ja noorikud, kallid kaasõed — et meie ilusad, hääd kangast kurbuda o s t a m e, seda on weel wähe. Kui meie kurbuda o s t a m e, wõime, miis meie siis isendade la õumelda ei wõi? Riidedõmblamine ei tarwitagi mitte niipalju aega kui kangakudumine.

Kõigest sellest jalgub, et d m b l u s e o s t a m i n e n a e s t e r a h w a k o d u s j e s k ä s i t ö ö d m i t t e w ä h e m t ä h t j a s e i o l e, k u i k a n g a k u d u m i n e.

Nagu eespool nägime, on kangakudumise eest meil isearanis wiimsetel aastatel hästi hoolt kantud. Kuda on aga õmbluse o s t a m i n e e h k r i i d e f i d a n i n e m e i l e d e n e n u d ?

Rahju küs, meie naesterahwa koduue käsitööd on selles asjas wäga wähe edenenud.

Mis on Eestiis selle nii tähtsa naesterahwa koduse käsitööd kõrgemaks äradppimiseks tehtud?

Küll wähe, watselt ei midagi.

Salata ei wõi, riidedõituse ja õmbluse õpetus ja õppimine on Eestiis tänini wäga puudulised õnud.

Ja miis on siis meil nii tähtsa naesterahwa koduse käsitööd ära õpimine nii puuduline?

Wõtlast selleparast, et Eesti keeles tänini riidedõituse ja õmbluse õpetuse õ p e r a a m a t u d puudustiwad, mille järele õpija ije õppida o e l k s wõ i n u d. Ja see õngi põhjuselks, miis asi meie juures nii wiisalt edenenud.

Kõik koolid, kus ial noorike foole midagi õpetatakse, tarwitawad õpetuse andmises ilka õperaamatuid. Kana aastaid on Eestiis õmbluskoolis käidud, on asja äradppimiseks palju waewa nähtud, ilma et ühtgi õperaamatut Eesti keeles selleks o e l k s o n u d.

Ei ole siis sugugi ime, et riidedõituse õpetamine meie juures tänini nii wäga puuduline on õnud.

Asja kergitamiseks ilmus 1897. aastal minu naesterahwa riitewalimistamise töötõa kutsul ja minu mehe toetusel ning kaasabil Eesti keeles „Shnitiraamat“ — Selleks raamatuks on naesterahwa talje shnitid, kõige wäiksemast foige juuremani, ses. Mina olen noorike neidude õpetamisel seda raamatut tänini suure kõljuga tarwitawud. Wäga kerge on selle järele riidedõitust ära õppida.

Kuid mitme aastate tegewa töö juures nägime ära, et Eesti neiu ja noorikule häbästi üht niilugust raamatut tarwis o e l k s, k u s t i g a i k s i j e o m a l õ u a l a s j a ä r a õ p p i d a wõ i k s. Suurel hulgal meie rahwa tütarstel on wõimata, kodust linna õmbluskooli minna. Paljudel puudub sels aeg, paljudel raha, ja nii edasi. Päälegi õu põllumehele õte tülitaw, tütar aastate wiisil linna õmbluskoolis p i d a d a. See wiidab asjata palju aega ja nõuab wanematelt fuurt rahakulu.

1899 aasta algul ilmus minu mehe toetusel tähtsajas õperaamat, nimega: *K a e s t e r a h w a r i i d e d õ i t u s e õ p e t u s i s e d p p i m i s e k s k i r j a t e e l.*

Selles miis õpetuses on kolm osa e h k j a g u :

1. Täielik riidedõituse õpetus;
2. Õmbluse õpetus ja
3. Pesu-õpetus.

Õpetus ilmub õfawiiisil järk järjult. Tänini on kaks efiimist jagu trükiti täiesti ilmunud. „Pesuõpetus“ naesterahwa-meeste ja laste aluspeju jaoks on praegu ilmunuifel.

Rahes efiimeljes jaoks on 19 p ä ä t t i k i t, n i m e l t :

1. jagu: Täielik riidedõituse õpetus:
1. p ä ä t i t : Mõõduwõtmine.
2. " " Shniti joonistamine shnitiraamatu järele.
3. " " Mõõdujärele shniti joonistamine;
4. " " Shniti lahtilõikamine;
5. " " Talje lahtilõikamine;
6. " " Kuu-e-seeiku — juhta, lahtilõikamine.
7. " " Üliriiete lahtilõikamine.
8. " " Wasteriете lahtilõikamine.
9. " " Moodsid tuub — seeilk, kolme joonistusega.
10. " " Üliriided, kolme joonistusega.
11. " " Weleriene, ihe joonistusega.

II. Õmbluse-õpetus.

12. p ä ä t i t. Talje kotturaageldamine.
13. " " Talje jalgapõistamine.
14. " " Talje kottõmblamine.
15. " " Kuu — seeiku kotturaageldamine.
16. " " Kuu jalgapõistamine.
17. " " Kuu kottõmblamine.
18. " " Preesimine.
19. " " Üliriided. —

(Footel)

Siingi.

Minu armastus ei ole Püssirohu sarnane, Et sest õnnetus wõiks tulla õmale wõi teistele.

Minu armastus ei ole Öletule sarnane, Et lõöks toredasti leegid Silmapilguks kõrgele.

Nagu toores puus on tuli — Sarnane ta pole ka. Et ta süütuste waral Wiletsalt wõiks põleda.

Minu armastus ei ole Nagu põlew kadakas, Et ta kuulda, et ta näha Ennast anda ihaldaks.

Agas siingi annab sooja Nagu tuli tuha all; Ta on warkue, ta on warjul Südamel mul sügawal.

I. Lilienbach.

Rüüdseft Transwaali sojast

on terwe seunies sõjalaiquis sõnumid tdesti õige tehwa-poolse ja sellejuures ütlesinise, nii et nendel suurem buwintis puudub — pääle üleüldise nähtuse, mis tdesti haruldane on, nimelt et nõrk wägenant lööb. Aga teegi nähtus pole ligemalt waadates wäga suur ime, seit sõdi-wate wäehullude suurise wäse polegi wäga suur. Olguigi Inglise riik, nagu seletatud, nii waa kui rahwa poolest terweni t u h a t forda Transwaalist juurem — sõja-wäljale ei junda to, oma sõjawäe korralduse juures, kus sõlbatid palgatud on, ühtigi palju suuremat sõjawäge wälja saata, kui buuride riigid, kus ig a wähegi terwe meesterahwas sõjamees on (14—60 aastani on nad püsi all). Buuride wäe õige suurise üle lähewad küll teat-ded wäga lahja, kuna ametliser arwu fuhagid pole itnu-nud, aga et see wälle pole, wõib arvata. Regi Kopp-liinna ajaleht rehkendab, et Transwaalil üle 52,000 mehe wäljas on, Dranjel umbes 34,500, sellega kokku 86,500. Et la Koppmaalit hulga kaup hollandlaji oma suguwen-dadele appi on tstaand — nende õiget arwu on weel õige raskest määrata; mõned ütlenad neid mõniküm-mend tuhat olena — siis wõib sõdiwate buuride hull küll ümmarguses arwus 100,000 mehe pääle tünsta. Inglise wägi aga polegi seni nii suur, seit alles, kui õit wäljafadetud hulgad pärale saawad, tuisjels see 120,000 mehe pääle. Mii ei saa buuride wõituisid weel greeklaste kuulda wõibuga pärslaste üle mõrrelda.

Ja need wõidud polegi ta ifta wäga juured asjad. Wingit pürutawat lööti pole nad waenlastele weel anda suutnud, mis neid wõimetuks teeks edasi wõitlemast. Arwati küll üleüldiselt, et ometi wiimsed wõitlused Tu-gela ääres ford kaoluma ofuse emb kumba sõdija poole annawad, ford ofustaw lahing sünnib. Kuid seda pole ühtigi tulnud. Nädal otsa wõideldi, aga otjus oli — pääle hulga reatatud mere — kunnis tühine. Pää-letungimise tagasilöömine, muud ühti.

Õõit läks liin täpi päält jellejama „retsepti“ järele, nagu seni terwe sõjakait on kainud: Ehti inglaste üüri-tene ja silmatirjaline wõit, siis nende häbiga ja lahjuga tagasilöömine. Ja ifta sejemaa põhjusnähtus mis igal pool: Raitsjate wõit, pääletungijate kaotus! Buurid on küll Inglise wäe, mis Ladvysmithile appi minna tah-tis, nähtawalt hiltgawalt tagasi löönud, aga et nad ta Ladvysmithi ennast läte saats, nagu üleüldiselt buuride wõidu järeldujels kindlasti arwati jündina, seda ei ole.

Ladvysmith ei mõtlegi weel allaõnnimise pääle, ta kindluse olla tugewad, sõja-ning tõdumooni jatkub ta, haigused olla kuwade ilmade mõjul wägenenud, nii paneb ta wastu mõni aeg, ja seni wõtawad wäljeld Inglise wäed muidugi nie hoo appitulemisjeks. Seit nende lahju wiimses õnetus ettewõttes wiit paranda-mata pole. Imne on asjalugu küll, ja kindel ainult niipalju, et inglased wõideldud fohtobelt wiisja, ja üle Tugela jde tagasi on tungitud. Eratrel tulnud teated ütletawad inglaste kaotuse jelle juures küll wäga juure-olema, kindral Warreni terwe wägi lööbuid puruts, ta kaotanud mitu tuhat meest ja seit juurtisid, kuna aga Englise ülemkindral Buller ametlikult teatab, et ing-

lased läies korras ja talistamata üle Tugela tagasi läi-nud, ja mitte üh te meest kaotanud pole. — Wis-tisti on tde siin wahelsohal. Arwatawosti oli inglaste lahju juurem kui nad ie ütelda tahawad, aga teised on seda fa küll ütletaidanud. Ja et buurid Inglise wõit taganemisi seelata ei saanud, wähenab nende wõidu wäärust märksalt.

Et aga wõitlustus inglased palju lahju on saanud, seda nad ei folgagi, fa üks nende kindral on langenud. Buurid on teegiford inglasi lasku meelitanud. Mee-wiimsis numbris oli sõjatentuste wiimane seua, et buurid taganeiwad. Kuid see oli ainult nagu iftu taganemine, et hooi andmisjeks hoogu wõtta. Nad lõikiwad ingla-seid juurema wastupanemata oma tähtsale seiufohale Spionsoypi juures ajada, aga siis wõitlused neid jõäl nii lange talle alla, et inglaste jüda wiimati nör-keua pidi, ja wiimati muud nüu ei oliwad kui end foristada. Et buurid enne teit langujed hästi ära mõetnud, wõitlused nad oma fuurtisid tepi päält nii teadida, et need hästi „wõitlused,“ ja sellega oliwad ing-lased teesti päris õhjus, kus nende wägi armetult ilutas.

Muidugi on Inglise fohtumine ene õnnetuse üle wäga juur, aga selle pääle wastotaks ainult wite sõja walmistamisestega. Wõitlus teiwat 250 miil. rbl. sõjakutudeks läa, ja kuttuwat teit wiimsed miitlised seta teenima. — Wisiti ei teeta kuu, kui Ingela äärest wõit wõitlusest kuleme, seit ige jäs ebepõidigi tah-timats seja näitawats. — Muigalt poolt polegi seford mingid seunimid tulnud, mida nimetada maksjals.

Tuurimees.

Merel puhub paras tuul
Lurjusse masti-püü.
Laentes lõhub läbi laew
Tundmata tal reisi waew.

Laew on kindel kõrgeti
Hädast pole aimugi,
Aga süngi tüürimees
Kardab kahjut mere wees.
Elly Weltmann.

Mie ajalugu.

Pärnu (Siisabert) tegudise teijets teijitrite (maafegudeise) jaetes on Hallisteij teelõid. P i i e t e p p kuttunud ja en fa juba ema uuesje ametlise astunud, ma linnategudeise teeter A. S u n n a n, kes toata wile aastast läärelt ametis. — Sp. A e l d m a n n, fa teatawalt konjisteriimi peeti Helme õpetajats ette eli paunud, ei ella, nagu kuulda, mitte jets kindlatud.

— U n e a a s t a päewal jagatawatse a u u n i m e e e i i ja rahareit on mitmed fa Pärnu õjats langenud. (Siim-nafumi direktor F j d u d i n e w on Etanislani erde I, klaasi auitähe jaanud, Pärnu-Wiijanti rahufegu auu-rahufektuim baren S t a e l v. H o l t e i n on jellejama erde II, ja giimnafumi teelõid. V. B a u e r III, klaasi

Elumaja kraam

müüakse **okejoni** viisil, kile-
jõel laadaplattii ääres **Zuhu**
Kumanni'i juures 27. jaanuaril f. a.

Soovitatse, linna, alawile wõi
kilejõele.

Maja

hästi kaidawa loba pdaale osta.
Teatud palutakse **"Linda"** toime-
tulisele, tähtede **T. E.** all anda.

Dalgratas

üüna uus, uurena medelli järgi, on
odawasti müüa. Teatust saab Ku-
ninga nui. Puhli majas Kingsew
Fröhlich'i juures.

Harmonium

amerika süstemiga, on 55 rbl. eest
müüa. Banas Pärnus, **Uritomi**
majas.

Päewapildi-aparat

wähe pruugitud, 24x30, kaantüpres
32 fjm., on odawalt müüa.
Soowi järel saab õpetust ilma
hinna ta ligi, ja weel mõned tartwi-
lised asjad pilditöö jaoks.

P. Zarapit, kee uul. nr. 7.

Sepa ja lukusepa tööriistad

on pärijatel müüa; teatust saab
jäältajamalt.

Pärnu rahwa-sõgimajas

on 1899 a. jeehul müüdud:

- 44,125 fausli leent.
- 19,785 kruusi teed.
- 43,881 täkki leiba.

Geisjeisno.

„Linda“ nr. 1

ostab tagasi ehk wahetab uute num-
rite wastu

„Linda“ talitus.

Pihkwa kaubapanga kontoleis.

31. detsembril 1899.

	Pihkwa.		Abipantades.		Summa.	
	rbl.	kop.	rbl.	kop.	rbl.	kop.
Kassa (krediitpiletid ja peenikene raha)	64265	35	204519	77	268785	12
Girokonto: Kiiqipangas	300	—	—	—	300	—
Diskonto wekslid mitte wähenkui lahe allkirjaga	1146831	54	3212361	40	4359192	94
Dis. wekslid wäärt. wääl.	—	—	39875	—	39875	—
Zintasio wekslid	148963	94	101649	77	250613	71
Wäljalooitud wäärt. paberid ja kupongid	6816	64	14645	03	21461	67
Wäljalaeud:						
1) Kiiqipaberite ja fimitatud paberite wastu	103656	—	94440	—	198096	—
2) Kimitam. jaostähepe, aktiivate, obligatsioonide ja pantkirjade wastu	32225	—	31580	—	63805	—
3) Kaupade kwitungide wastu raudteede ja aurulaewa jne. jeltidest	3820	—	81033	93	84853	93
Kuld: ja hõbe- tangides ja rabas	—	1 20	1579	14	1580	34
Wäärt. paberid:						
1) Kiiqipaberid ja fimitatud wäärt. paberid*)	522497	68	55319	38	577817	06
2) Kimitamata jaostähepe (aktiivad), obligatsioonid ja pantkirjad	172299	48	64267	04	246566	52
Wäljamaa wekslid	—	—	—	—	—	—
Kirjatoimetajate konto (Koro) nende rehnung:	—	—	—	—	—	—
a) Streditid põhjusega:						
1) Kiiqip. ja fimit. paberid	106344	03	187577	91	293921	94
2) Kimitam. wäärt. paberid	21086	10	625930	15	647016	25
3) Kaupadest	682276	80	674902	15	1357178	95
b) Erieta maksmata kontod pantfabeeli ja kaubamajadest	83235	14	74934	76	158169	90
c) Puhtad kreditid	36172	67	37225	79	73398	46
Kirjatoimetajate konto (Koro) panga rehnung:	—	—	—	—	—	—
a) Panga tarwis seisaw summa	98858	64	290988	18	389846	82
b) Zintasio wekslid kirjatoimetajate juures	24058	50	8937	53	32996	03
Abipantade konto	956473	75	—	—	956473	75
Protesteeritud wekslid	4360	—	—	—	4360	—
Wäärt. paberid laenuks	—	—	21980	—	21980	—
Rauda kulud	70407	36	71065	05	141472	41
Tähtajaks maksmata jäänud laenuks	—	—	—	—	—	—
Tagasi maffetatult teiste eest wäljaantud	565	80	1900	—	2465	80
Mõnejuuste talituste konto	47158	53	114164	46	161322	99
Majariistade konto	4135	45	4797	41	8932	86
Maja konto	55283	25	21148	70	76431	95
	4892099	85	6046892	55	10438915	40

*) Sellel on 531341 rbl. 24 kop. tagawarapitali juurde arwata.

Mangast pärida.

(Baasita).

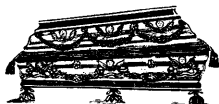
	rub.	kop.	rub.	kop.	rub.	kop.
Ranga aktiivate kapital . . .	1250000	—	—	—	1250000	—
Tagavara kapital . . .	531341	24	—	—	531341	24
Tiuidendide tagavara-fonto . .	74290	81	—	—	74290	81
Sisepandub summad:						
1) Edasi käivate rehnungide pääle	328229	93	518149	48	846379	41
2) Ilma terminita aja pääle	—	—	35480	95	35480	95
3) Kindla termini pääle	760141	—	3512830	15	4272971	15
Rekslite ja wäärtp. pääle	243552	27	—	—	243552	27
Kiigipanka pandub wekslite v. Kirjatoimetajate konto (Voro) nende rehnung:	60000	—	—	—	60000	—
a) Kirjatoimetajate larwis seisaw summa	323746	77	417753	92	741500	69
b) Inkasso wekslid	168217	37	106105	55	274322	92
Kirjatoimetajate konto (Kostro) pangas rehnung:						
Summad, mis pant wõlgu on Ranga konto	460152	69	223387	65	683540	34
Sisfeadetud aktiivate kasujaod . .	2245	—	943974	11	943974	11
Sisfe wdetud intressid ja kommis. rahad	121932	34	158439	44	280371	78
Intressid sisepandub summade päält	25592	33	83891	57	109483	90
Wõnejuuguste talituste konto . . .	40825	63	38225	30	79050	93
5% mafs sisepanekute kasudest . .	1701	04	8531	76	10232	80
5% „ „ giro konto	115	75	37	—	152	75
5% „ „ konto-forrenti kasudest . .	—	—	1	43	1	43
0,216% mafs wäljaminek „	8	68	14	24	22	92
	4392092	85	6046822	55	10438915	40

Intresside määras kuni edespõhiseks:

Wekslite eest	7—8	prot. aastas
Laenuid wäärtpaberite wastu . . .	7—7½	„ „
„ laupade	7½	„ „
„ konto-forrenti pääle	7—7½	„ „
Banka pandub raha eest	3—4½	„ „
Giro-konto pääle antud rahaft . . .	2½	„ „

Käitjad ä 250 rbl. nimehind. Pangamallitus Pihkwas. Etjajad maksetalle wätja:

Pihkwas, pangamallituses.
 Pärnus
 Jurjewis,
 Winkawis,
 Östrowis Pihkwa kubermangus,
 Peterburit Privat-laupapanga juures.
 Nila börsipanga juures.
 } abipangades.

Nim
puufärgi-magaaniis
 on iga felti walmis
puufärgid

(furnkiristud) odawa hin-
 naga saada.

G. Grünthal, tiskermeister.

Pärnus, Rüütli uul. nr. 11, Tallinna wärawa juures.

10 rbl. waewapalka

**Lume-praun fetteri kobeli-
 foer**, immarqune nabstrijm taelas,
 on 11. januaril Pärnust ära jooks-
 nud. Kes jelle teera Pärnu maa-
 konna II jaostonna kohtu-urijale,
 Nüütlii nullitsooje, ära toob, saab
10 rubla waewapalka.

Glumaja

nella teaga, kõigi tarwitaste
 majanduse ruumidega, ym- ja leedu
 wilja aiaga, Wanas Pärnus, Kõye
 wesse ligiläi, on terweelt eht fa
 esakauya **nürile anda eht fa ära
 müüa.** Wigemad teatust saab loetli-
 tomardup Kapten C. B. M e w a u m i
 käeti.

„Linda“

minewa aastajed lugejad,
 Tartus ja Tartumaal, kes jelle aasta
kaasamet

(Zanderi Gesti kirjanduse ajalugu I)
 weel saanud pole, saamad jeda **A.
 Sõõki** raamatukauplusest, Tartus.

Gesti lastuse-jeltide üleüldine koosolek

on **Wijandis**
laupäew 29. ja pühapäew
30. januaril.

Salatus kell 1 lõunat 29. januaril.

P ä w a k o r d.

1. Kehtimeetonna aruame.
2. Teated lastuse kuratoriumist.
3. Ibeemaja küümus.
4. Seltide koosseletute toha küümus.
5. Nändamad förtid.
6. Karstuse-kirjandus ja jelle laiati-
 laotanine.
7. Karstuse-jeltide raamatutegud.
8. Etetatud lastuse asjatundja
 küümus.
9. Karstuse kehtimeetonna küümus.
 Karstuse-jeltide faabituid ja fars-
 tuseföwru kutsub ofandmitsele
Karst.-j. kehtimeetond.